

Către: Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

În atenția: Dl. Procuror General Augustin Lazăr

Nr. 201/03.04.2017

Domnule Procuror General,

Subscrisa, fundația **Centrul de Resurse Juridice ("CRJ")**, cu sediul în București, str. Arcului nr. 19, sector 2, înregistrată în registrul persoanelor juridice prin Sentința civilă nr. 276/18.12.1998 a Tribunalului București, cod fiscal RO 11341550, având contul nr. RO33RZBR0000060002408018 deschis la Raiffeisen Bank Romania SA, reprezentată prin Av. Vadim Chiriac,

în calitate de denunțator în dosarul nr. 13/P/2017, aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea,

în temeiul art. 325 CPP, al art. 5 din Protocolul nr. 960/C/2015, încheiat între subscrisa și Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și al pct. 4 al Deciziei nr. CM/Del/Dec(2017)1280/H46-20 a Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei,

formulăm prezenta

CERERE

prin care vă solicităm ca, în baza art. 325 CPP, să preluați, în vederea efectuării urmăririi penale, dosarul nr. 13/P/2017, aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea, întrucât modul cum acest Parchet a efectuat urmărirea penală în cauză este în mod vădit nelegal și superficial.

MOTIVE:

1. Situația de fapt

Cazul CRRN Măciuca a intrat în atenția CRJ ca urmare a materialelor de presă publicate în perioada 23-25 ianuarie 2017¹²³, care relevau grave abuzuri comise împotriva beneficiarilor acestui centru, printre care:

- beneficiarii CRRN Măciuca erau legați de paturi și bănci cu chingi de marfă, pentru perioade îndelungate;
- unii beneficiarii prezentau inclusiv răni ca urmare a contenționării abuzive;
- unii beneficiari erau folosiți în mod abuziv pentru prestarea de activități la locuința șefului de centru;
- deși Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vâlcea în subordinea căreia funcționează CRRN Măciuca, a avut cunoștință de aceste abuzuri încă din data de 1 decembrie 2016, nu a sesizat la timp organele de urmărire penală⁴.

Ulterior, la data de 26.01.2017, monitorii CRJ au realizat o vizită de monitorizare în cadrul CRRN Măciuca⁵, confirmând o parte din aspectele semnalate în presă (condiții materiale improprii, folosirea beneficiarilor pentru prestarea de activități la locuința șefului de centru, contenționări dispuse fără respectarea tuturor prevederilor Legii nr. 487/2002). În ceea ce privește legarea și abuzarea beneficiarilor, deși monitorii CRJ nu au putut constata în mod direct săvârșirea acestor fapte, din discuțiile cu personalul și cu beneficiarii centrului a reieșit că, cel mai probabil, aceste fapte s-au petrecut în cadrul centrului. De altfel, veridicitatea acestora este probată prin fotografiile anexate articolelor de presă menționate, iar posibilitatea ca acestea să fie constatate în mod direct de monitorii CRJ era extrem de redusă, având în vedere că acest fapte s-au produs în perioada Septembrie – Decembrie 2016, și că vizita monitorilor CRJ a avut loc după mediatizarea cazului.

Având în vedere faptele descrise mai sus, subscrisa am înaintat Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea la data de 15.02.2017, un denunț⁶ cu privire la acestea. Deși la data formulării denunțului urmărirea penală cu privire la faptele denunțate era deja deschisă ca urmare a autosesizării organelor de cercetare penală, am considerat oportună formularea denunțului, întrucât pe de-o parte am anexat la acesta și raportul de monitorizare, care oferă Parchetului informații adiționale, iar pe de altă parte, prin

¹<http://www.tolo.ro/2017/01/23/oameni-legati-cu-chingi-de-tir-de-paturi-si-banci-la-centrul-de-boli-psihiice-maciuca-pentru-ca-infirmerii-si-amenajeaza-casa-managerului/>

²<http://www.tolo.ro/2017/01/25/pus-in-fata-pozelor-in-care-bolnavii-cu-dizabilitati-psihiice-si-muncesc-la-casa-managerul-se-apara-le-dau-bani-de-tigari-fara-de-care-intra-in-criza/>

³<http://www.tolo.ro/2017/01/24/59-de-decese-in-ultimii-doi-ani-la-centrele-de-boli-psihiice-maciuca-si-babeni-fara-ca-politia-sa-investigheze/>

⁴ Semnalăm Parchetului și numărul mare de decese intervenite în rândul persoanelor cu dizabilități instituționalizate aflate în grija DGASPC Vâlcea – 38 de adulți în 2015, 21 de copii și adulți în perioada 01.01 - 28.09.2016). Informațiile sunt disponibile la adresa: <http://www.crj.ro/harta-deceselor-cate-persoane-cu-dizabilitati-mintale-au-murit-in-custodia-statului-intre-anii-2011-2014/>

⁵ Raportul de monitorizare este anexat la prezenta cerere ca Anexa nr. 1.

⁶ Anexat la prezenta cerere ca Anexa nr. 2.

art. 3 din Protocolul menționat în preambul, ne-am asumat obligația de a acorda sprijin procurorilor care efectuează urmărirea penală în cauze ce privesc încălcarea drepturilor omului.

La data de 08.03.2017, ne-a fost comunicată copia ordonanței de clasare din cauză⁷, emisă la data de 01.03.2017, soluția de clasare fiind dispusă după doar 38 de zile de la deschierea urmăririi penale. Deși în mod normal am aprecia celeritatea Parchetului în soluționarea unei cauze, ordonanța de clasare relevă grave deficiențe în efectuarea urmăririi penale, motiv pentru care, la data de 29.03.2017, am formulat plângere⁸ împotriva acesteia în baza art. 339 alin. (4) din CPP.

Totuși, având în vedere că plângerea urmează a fi soluționată de aceeași structură de parchet care a dispus soluția inițială, că în numeroasele cauze pe care le-am avut în trecut nicio astfel de plângere adresată prim-procurorului nu a fost admisă (deși instanțele ne-au dat ulterior câștig de cauză) și mai ales că ordonanța de clasare nu este doar nelegală, ci conține deficiențe extrem de grave, fiind emisă cu sfidarea Codului Penal, a Legii nr. 487/2002 și a aspectelor agreate de statul român privind eficientizarea investigațiilor ce privesc persoane cu dizabilități intelectuale, ridicând dubii serioase asupra capacității Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea de a o putea instrumenta într-o manieră profesionistă, considerăm că se impune preluarea acestei cauze de către PÎCCJ, pentru înfăptuirea corectă a scopurilor legii penale și pentru a pune în practică, într-un mod cu adevărat efectiv, măsurile la care statul român s-a obligat față de Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei și care consacră rolul PÎCCJ de a interveni în cauze privind persoane cu dizabilități intelectuale pentru a asigura o investigare efectivă a acestora.

2. În drept

Critica detaliată a soluțiilor de clasare dispuse de Parchetul de pe lângă Tribunalul Vâlcea se regăsește în plângerea pe care am formulat-o față de aceste soluții, anexată la prezenta cerere. În cele ce urmează vom expune, pe scurt, principalele deficiențe ale modului cum Parchetul a efectuat urmărirea penală. **Din nou, se impune precizarea că nu vorbim doar de anumite omisiuni sau interpretări discutabile date textelor legale de către Parchet, ci de lacune esențiale în înțelegerea normelor legale și a modului în care trebuie efectuată urmărirea penală în astfel de cauze.** Conduita Parchetului în această speță aduce aminte de circumstanțele cauzei Valentin Câmpeanu și **reprezintă exact tipul de situație pentru care Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei a somat statul român să ia măsuri, cea mai importantă dintre acestea, în viziunea ambelor părți, fiind implicarea PÎCCJ în soluționarea cauzelor de acest tip.**

⁷ Anexată la prezenta cerere ca Anexa nr. 3.

⁸ Plângerea este atașată la prezenta cerere ca Anexa nr. 4.

Astfel, după cum reiese din cuprinsul ordonanței de clasare, Parchetul de pe lângă Tribunalul Vâlcea a comis erori extrem de grave în efectuarea urmăririi penale, după cum urmează:

1. Parchetul a concluzionat că condițiile materiale existente în centru sunt corespunzătoare, că temperatura ambientală este potrivită, că în „grupurile sanitare și căile de acces era păstrată curățenia” și că nu au fost identificate obiecte de imobilizare a beneficiarilor.

Se observă că această constatare are în vedere situația de fapt existentă la data de 23.01.2017, deși în denunțul formulat și în cuprinsul articolelor de presă care au relatat situația se specifică în mod clar că fotografiile au fost realizate în perioada Septembrie – Decembrie 2016.

Or, este inadmisibil că Parchetul nu a administrat probe pentru stabilirea condițiilor existente în perioada respectivă, având în vedere că tocmai în această perioadă s-au săvârșit infracțiunile denuncate. O astfel de conduită a Parchetului este absurdă, cinică și ilegală, Parchetul ignorând pur și simplu să investigheze o parte dintre faptele denuncate.

Înțelegem că stabilirea unei situații de fapt trecute nu reprezintă un lucru ușor de realizat, dar acest aspect este de esența urmăririi penale, care are în vedere fapte petrecute în trecut, pentru elucidarea cărora este nevoie de mai mult decât de o simplă vizită la fața locului. Or, după cum precizăm mai jos (pct. 4), probatoriul administrat de Parchet a fost extrem de lacunar și nu este în măsură să conducă la aflarea adevărului în speță.

2. Parchetul a concluzionat, fără temeiuri adecvate, că beneficiarii centrului au fost imobilizați în scopul afectării imaginii centrului și că imaginile apărute în presă nu surprind realitatea de zi cu zi din centru. Această concluzie se bazează pe declarațiile personalului centrului, precum și pe susținerea Parchetului că, dată fiind situația medicală a beneficiarilor, acțiunea de imobilizare și fotografiere a acestora nu putea fi realizată decât de un angajat al centrului care avea cunoștință de aceasta situație, profitând de incapacitatea beneficiarilor de a reclama relele tratamente la care au fost supuși.

Raționamentul Parchetului prezintă o gravă fractură logică, precum și o abordare cel puțin naivă, dacă nu rău-voitoare, în administrarea probatoriului pe care s-a bazat această concluzie.

Fractura logică rezultă din modul cum Parchetul a concluzionat că, din moment ce cei patru beneficiari care au fost imobilizați sufereau de retard mintal sever, imobilizarea lor nu putea fi făcută decât în scopul afectării imaginii centrului, de către un angajat care cunoștea situația acestora și a profitat de ea. **Or, o astfel de concluzie sare**

numeroase etape logice și ignoră, fără vreo motivare, celelalte explicații posibile pentru situația de fapt.

De exemplu, faptul că cei patru beneficiari suferă de retard mintal sever nu reprezintă o situație deosebită, având în vedere faptul că vorbim de un centru destinat persoanelor cu dizabilități mintale. De asemenea, chiar dacă cei patru beneficiari ar fi fost "selecționați" pentru imobilizare în considerarea acestei situații, acest lucru nu implică în niciun fel ideea că relele tratamente aplicate acestora au urmărit afectarea imaginii centrului și nu pedepsirea sau controlarea lor. La fel de bine putem vorbi și de situația în care concordanța între măsurile de imobilizare și afecțiunile pacienților este o simplă coincidență, etc. Toate aceste posibile explicații au fost ignorate de Parchet, fără motivare, cu încălcarea gravă a principiului aflării adevărului.

În ceea ce privește administrarea probatoriului, se observă că Parchetul a tras concluzia menționată pe baza declarațiilor angajaților centrului. Or, este inexplicabil faptul că Parchetul a ales să dea crezare acestor afirmații, fără coroborarea cu alte probe, având în vedere că tocmai acești angajați sunt cei bănuși a fi săvârșit infracțiunile denunțate. În plus, după cum reiese și din raportul CRJ, nu toți angajații centrului au susținut concluzia Parchetului, însă aparent Parchetul fie nu a audiat tot personalul centrului, fie a ales să ignore anumite declarații ale acestora.

3. În ceea ce privește folosirea beneficiarilor centrului pentru prestarea de activități la locuința șefului de centru, Parchetul a concluzionat că nu se poate vorbi de vreo infracțiune, întrucât aceste învoiri au respectat procedurile operaționale, pacienții fiind învoiți cu bilet de voie, semnat de șeful centrului, în conformitate cu aceste proceduri.

În analiza (detaliată, comparativ cu restul aspectelor analizate în cauză) respectării acestor proceduri operaționale, consacrate prin simple acte administrative emise la nivelul DGASPC Vâlcea, Parchetul a omis tocmai constatarea unui caz școală al infracțiunii de conflict de interese, omisiune care este greu de acceptat și justificat pentru orice persoană cu o minimă pregătire juridică, cu atât mai puțin pentru un procuror.

Parchetul nu a observat că acțiunile șefului de centru realizează în mod exact conținutul acestei infracțiuni. Astfel, avem de-a face cu un **funcționar public** (șeful de centru), care în **exercitarea atribuțiilor de serviciu** (învoirea beneficiarilor căzând în atribuțiile sale, după cum reiese chiar din procedura operațională invocată de Parchet), a **indeplinit un act** (învoirea beneficiarilor) prin care s-a obținut, **în mod direct, un folos patrimonial pentru sine** (renovarea locuinței).

Considerentele invocate de Parchet nu sunt de natură a înlătura răspunderea penală cu privire la această infracțiune. Astfel, respectarea procedurilor operaționale nu prezintă relevanță, infracțiunea de conflict de interese nefiind condiționată de încălcarea

sau nu a altor dispoziții din acte normative. De asemenea, nici faptul că beneficiarii nu au fost supuși la activități fizice intense sau periculoase nu este relevant, întrucât infracțiunea nu rezultă din încălcarea procedurilor operaționale (care interzic acest lucru), ci din încălcarea art. 301 alin. (1) C. Pen., care nu impune astfel de condiții. În consecință, nici declarațiile beneficiarilor în sensul în care doresc să presteze activități la locuința șefului de centru nu prezintă relevanță, precum nici susținerea falsă a Parchetului în sensul în care reprezentanții CRJ nu au constatat nemulțumiri în rândul beneficiarilor.

Din nou, nu vorbim despre necesitatea unei interpretări complexe a normei din art. 301 alin. (1) C. Pen. sau de vreo situație de fapt ieșită din comun care putea duce la neobservarea existenței acestei infracțiuni, ci de un caz școală de conflict de interese, a cărei omisiune afectează în mod definitiv credibilitatea Parchetului de a investiga o speță precum cea de față.

4. Din cuprinsul ordonanței de clasare, reiese că în cauză au fost audiați angajați ai centrului precum și cinci beneficiari, și , aceștia din urmă fiind audiați doar în ceea ce privește munca prestată la locuința șefului de centru.

Or, având în vedere complexitatea cauzei, ne așteptam ca probatoriul administrat de Parchet să fie mult mai complex, tocmai pentru a evita repetarea problemelor care au atras sancționarea României la CEDO și necesitatea implicării PICCJ în instrumentarea cauzelor complexe care privesc persoane cu dizabilități.

Astfel, era necesar ca în cauză să fie audiați (i) toți beneficiarii centrului, asistați de apărător din oficiu și, unde este cazul, de personal specializat (ex. psiholog), (ii) foștii beneficiari ai centrului, transferați în prezență în alte centre (centrele unde beneficiarii au fost transferați sunt indicate în raportul CRJ), (iii) acei aparținători ai beneficiarilor centrului care mențin legătura cu beneficiarii sau care au vizitat centrul în trecut și care pot oferi informații despre condițiile din acesta, (iv) membri echipei de monitorizare a CRJ care au vizitat centrul, menționați în raportul anexat la denunț, (v) întreg personalul centrului, în măsura în care au anumiți angajați nu au fost audiați și (vi) Președintele Consiliului Județean Vâlcea, care a vizitat centrul la data de 03.12.2016 și care a confirmat condițiile proaste și managementul defectuos în cadrul întâlnirii cu reprezentanții CRJ din data de 28.03.2017.

Neaudierea unor persoane extrem de importante în cauză, precum beneficiarii centrului, aparținătorii acestora sau reprezentanții CRJ, echivalează cu imposibilitatea stabilirii adevărului în speță, din moment ce situația de fapt existentă în trecut în centru nu mai poate fi constatată în mod direct de către organele de urmărire penală, iar declarațiile angajaților centrului nu pot fi

primite fără rezerve având în vedere că acești angajați sunt tocmai persoanele despre care există indicii că ar fi săvârșit infracțiuni.

De asemenea, nu reiese că Parchetul ar fi solicitat și analizat vreun document social care atestă condițiile din centru și situația beneficiarilor săi, precum anchete sociale, contractele de furnizare a serviciilor sociale, rapoarte AJPIS (care a efectuat un control la centru în luna noiembrie 2016, dispunând și aplicarea unei amenzi) rapoartele de monitorizare ale serviciului rezidențial din subordinea DGASPC, etc.

Astfel, raportat la complexitatea cauzei, modul în care Parchetul a ales să administreze probele apare ca inacceptabil, întrucât o urmărire penală desfășurată în acest mod nu ar putea vreodată să conducă la aflarea adevărului într-o speță precum cea de față.

După cum reiese din aspectele menționate mai sus, Parchetul de pe lângă Tribunalul Vâlcea a efectuat urmărirea penală într-un mod nu doar viciat, ci complet străin de prevederile Codului Penal și de obligațiile asumate de statul român privind investigarea infracțiunilor ale căror victime sunt persoane cu dizabilități mintale. Erorile comise de Parchet sunt atât de grave încât compromit definitiv credibilitatea acestei unități de a instrumenta prezenta cauză (chiar și în cazul înfirmării soluției în instanță, dosarul va fi returnat aceluiași Parchet⁹), fiind necesară preluarea dosarului de către PICCJ. Intervenția PICCJ este cu atât mai importantă cu cât preluarea dosarului ar reprezenta primul pas efectiv spre implementarea deciziilor Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei și spre a demonstra că afirmațiile repetate ale statului român și ale PICCJ privind implicarea sa în cauzele privind persoanele cu dizabilități mintale reușesc să treacă dincolo de statutul de simple promisiuni inserate în rapoartele Guvernului cu scopul de a "mulțumi" forurile internaționale.

În concluzie, vă solicităm ca, în baza art. 325 CPP, să preluați, în vederea efectuării urmăririi penale, dosarul nr. 13/P/2017, aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea.

Cu stimă,

Av. Vadim Chiriac

Centrul de Resurse Juridice

⁹ De altfel, în speța care privea abuzurile comise asupra persoanelor cu dizabilități mintale din căminul din Aldeni, județul Buzău, Parchetul de pe lângă Tribunalul Buzău a emis o a doua clasare, după returnarea dosarului de către instanță, cu nesocotirea obligațiilor impuse de către Tribunalul Buzău. Dacă fiind condusa Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea, nu avem nici un motiv să credem că în prezenta cauză lucrurile vor sta altfel.